

ՀՆԱԳՈՒՅՆ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՅԻ ՕՋԱԽԸ *)

տալինյան շորրորդ հնգամյակում նախատեսված է Երևանում կառուցել Մատենադարանի նոր շենք:

Մատենադարանի շենքը կառուցվում է Քանաքեռի բլրի լանջին, Ստալինի անվան պողոտայի վերջում և շրջափակելու է պողոտայի հեռանկարը: Նա գտնվելու է մի բարձուրի վրա, որը 18 մետր բարձր է լինելու զառիվայրի վրայով դեպի նրան տանող սանդուխթի առաջին աստիճանից: Պողոտայի կողմից շենքին միջոցով իրականացվում է դարպասի միջոցով: Կապա 130 մետր երկարությամբ կանաչադաղ լայն ծառուղին հասցնում է սանդուխթերին, որոնք զառիվայրի վրայով շորս թռիչքով տանում են դեպի շենքի առջևի հրապարակը և այնուհետև շեղ պանդուխտների միջոցով դեպի շենքի գլխավոր ֆասադի առջևի կուրդոները:

Շենքի նախագծման ժամանակ հաշվի են առնված մի շարք կտրականապես պարտադիր նախապայմաններ, որոնք համաշխարհային դիտությունն այդ քնազավառում ունեցած տվյալների հիման վրա, անհրաժեշտ են ձեռագրերի պահպանման համար:

Պետք է ասել, որ հին ձեռագրերի պահպանման և ուսումնասիրման համար միայն հարմարեցված շենքերը բացառություն են կազմում: Այս տեսակետից Մատենադարանի շենքը, որպես ազգային կուլտուրայի գրավոր նյութերի պահպանման և ուսումնասիրման համար կառուցված հատուկ ճարտարապետական օբյեկտ, ունի բացառիկ նշանակություն:

*) Այս հոդվածը լույս է տեսել Երևանում ռուսերեն լեզվով հրատարակվող «Կոմունիստ» թերթում:

Մ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Ըստ նախագծի ձեռագրերը պահվելու են ներքնահարկում, որտեղ ենթադրվում է դեռ տեղել նաև պահեստարանի օժանդակ բաժինները:

Շենքի վերին հարկերը նախատեսված են Մատենադարանի այցելուների սպասարկման համար: Առաջին հարկում տեղավորվելու են. գլխավոր վեստիբյուլը, ցուցահանդեսային չորհուրդ, դասախոսասրահը, Մատենադարանի դիրեկտորի, առանձնասենյակը և գրասենյակը: Երկրորդ հարկը, հիմնականում, հատկացված է գիտական աշխատողներին. այստեղ տեղավորված են, շենքի ներքին հնարավոր աղմուկներից ձայնամեկուսացված, 10 անջատ առանձնասենյակներ պարապմունքների համար: Երրորդ հարկում գտնվում են նիստերի դահլիճը, հայագիտության դահլիճը, ընթերցասրահը, սրանց կից կան մի շարք սպասարկող բաժիններ:

Նշված դահլիճների և վեստիբյուլի ճարտարապետական լուծումը կատարված է հայկական ճարտարապետության կոնստրուկտիվ ձևերի հիման վրա՝ անհրաժեշտ վերամշակումով, որպեսզի նրա կերպարներն ալիքի մոտեցվեն ու իմաստավորվեն: Ըստ մեր ժամանակի պահանջների՝ վես-

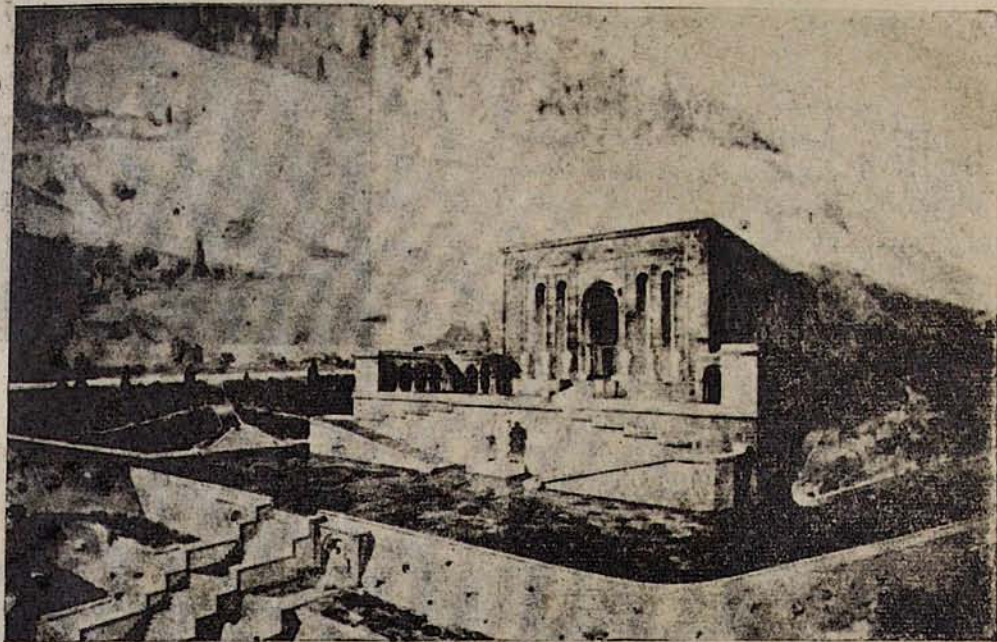
տիբյուլի ճարտարապետության մեջ օգտագործված են Սանահնի վանքի առաջին գավթի ճարտարապետական ձևերը:

Նիստերի դահլիճի ճարտարապետական լուծումը տրված է գավիթների նախագծման XI—XII դարերում լայն տարածված ձևերի ոգով, ուր քառասյուն հիմերի վրա հանգչում է զմբեթը՝ իր ծանրությունը սյուների փոխանցելով առաքանտների միջոցով: Նիստերի դահլիճի ճարտարապետության ձևերում զուգորդված են «Հոռոմոս»-ի և Սանա-

նը, պետք է նշել, որ առաջին հերթին խընդիր է դրվել գլխավոր ֆասադի համար դրոնել այնպիսի ճարտարապետական լուծում, որ պատմական իմաստի տեսակետից Մատենադարանի շենքին հատուկ, նոր ու ինքնուրույն կերպար տալ նրան:

Ֆասադի սյուների ութմը, եռանիստ որմախորշերի միջև եղած պատի հետ կապված, կենտրոնում ընդարձակվում է գլխավոր մուտքի համար:

ճարտարապետական ուժեղ ներգործու-

Մատենադարանի շենքի նախագիծը

Նախագծի հեղինակ՝ արվեստի վաստ. գործիչ, ճարտարապետ Մ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

հնի վանքի, գավթի ձևերը, իհարկե, բավականաչափ վերամշակված:

Ինտերյերների մշակման ընթացքում խընդիր է դրված օգտագործել հայկական ճարտարապետության զարգացման մի շրջանը:

Մատենադարանի մնացած մյուս խոշոր բաժինները, փնչպես օրինակ ցուցահանդեսային դահլիճը, դասախոսասրահը, ընթերցասրահը, իրենց ճարտարապետական լուծման տեսակետից ոճական ընդհանրություն ունեն վերը նկարագրված դահլիճների և վեստիբյուլի հետ. հիմնականում օգտագործված է XI—XIII դարերի ճարտարապետությունը:

Անցնելով շենքի ֆասադի նկարագրություն

թյուն կթողնի վեհաքանչ որմախորշերի ութմի դասավորումը, որոնք պայծառ լուսավորությամբ և նիստերի ստվերով ընդգծեն պիտի ֆասադի հողավորման ներդաշնակությունը: Հայկական ճարտարապետության համար բնորոշ այդ ձևը՝ կիրառված ֆասադի դասական սխեմայի պայմաններում, անկասկած, արտահայտիչ կլինի:

Նախագծով նախատեսվում է վայելչագեղ գլխավոր մուտք՝ հայկական ճարտարապետության ազդային տրադիցիաների համապատասխան հորինված:

Շենքի ֆասադը, ըստ նախագծի, երեսպատվելու է մաքուր հղկված քարերի բազալտով: